

ሕቶ ብርኪ ወረዳ ናይ ለውጥን ልምዳትን ውፅኢት እንትትኸውን ይምዕርግ

ያፊድ አለምሰገድ (ኢትዮጵያዊ ዜጋ መሆኔ) ካብ መቐለ

ኣብ ትግራይ ኣብ ዝሓለፉ ስርዓታት ብርኪ ወረዳ ምምሕዳር ዝፍለጠሉ ቀንዲ መለለይ እቶም ጨቆንቲን ፋሽታዊ ስርዓታት ብዓይኒ ጥርጣረ ዝርእይዎ ዝነበሩ ህዝቢ ትግራይ መረዳኢታዋላ ተዘይረኹበሉ ንዓይኖም ቃሕ ተዘይልዎም ኣብዘለሉ ክርከሩን ክእስር ንምግባር ጥራይ ምንባር ናይትማሊ ጉሁድን ናይ ክፉእ ግዜ ተዘክሮና እዩ።

: ምምሕዳር ብቐረባ ጥርጦር ህዝቢ ንምክትታል ዝተጣየሸ እምበር ፍትሕን ርትዕን ልምዳትን ከምዘይነበረ ናይ ወረዳ ይመለሰለይ ሕቶ ኣቐሪቦም ዝነበሩ ከባቢታት ተረዳዲኦምሉ እቲ ፋይል ካብዝዕደ ልዕሊ 20 ዓመታት ኣቐጥሩ ኣሎ።

: ኣብ ቀረባ ካብ ክልል ክሳብ ጣብያ ኣብ ዝተኸየደ ህዝባዊ ኮንፈረንስ ልምዳትን ሰይይ ምምሕዳርን ትግራይ ካብ 80 ናብ 43 ወረዳታት ዝተሸጋሸጋ ሉ ቀንዲ ምክንያት ድማምምሕዳራዊ ወጻኢ ብምቐናስ ንልምዳት ዝውዕል በጀት ክውሰኽ ብምግባር ነቲ ስሉጥ ኢኮኖሚያዊ ምዕባል ክልልናን ሀገርናን ንምቅልጣፍ ከምዝኸነ ዳግም ኣብ ምርድዳእ ተበጊሑሉ እዩ።

ይኹን እምበር ሓባራዊ ምርድዳእ እንትብሃል 100% ማለት ከምዘይኮነውን ርዳእ እዩ።

: እቲ ሎሚ ቕኝ ኣብ ገጠር ከተማ ነበለት ዝነበረውን ንዘይምስምዕማዕ ዝተሰማምዑ ኣብ ጣብያኮንፈረንስ ከምዝነበሩ ዝፍለጥ እዩ።

: እዚይ ጉቡእን ዴሞክራሲያውን እዩ ዝብል እምነት ኣለኒ።

: ኮይኑ ግን እቶም ኣብዝሓ ከባቢታት ነቲ ኣቐጥሚ ስዕደቐም ኣወዳድባ ወረዳታት ትግራይ ንምንታይ ቅቡል ገይሮም ኣብ ምርድዳእ በጊሑምሉ ዝብል ሕቶ ኣገዳሲ እዩ።

: ቀዳማይ ነገር ሕቶ ኣወዳድባ ናይ ለውጥን ልምዳትን ውፅኢት እንትትኸውን እዩ ትኸክለኛ ናይ ልምዳት ሕቶ-ዝኸውን ዝብል ናይ ውድብ ህወሓትን መንግስትን ቅዋም ትኸክለኛነት ስለዘረጋገፁ እዩ።

: ንኣብነት ከተማ ነበለት ቅድሚ 20 ዓመት ዝነበራ ናይ ልምዳት ምንቅስቃስን ሕዝብን ማዕረዘይምኽኑ ወረዳ ንኹን

ዝብሉውን ዘይክሕድዎ ግሁድ ሓቂ እዩ።

: ብርግፅ ኣብ መንጉእም ነዚ ናይ ቤት ትምህርቲን ጥዕና ትካላትን ምስፍሕፋሕ ዓይኖም ዓሚቶም ንዝክሕዱ ውልቀ ሰባት እዚይ ኣይምልከትን።

ብሓውዜን እቢሉ ንከተማ ነበለት ካብኡ ንዓድዋ ዝበፀሕ ሰሊም መንገዲ (አስፋልቲ) ኣብዚ ካልኣይ ትልሚ ዕብየትን ስግግርን ከምዝሰራሕውን ዕላዊ ተገይሩ እዩ።

: እዚ ጎዳና ዕብየት ናበይባብል እንተይልና፤ በቢዓመቱ ብብርኪ ሀገር ዘሎ ምክታምን ናይ ምክታም ሰለጤንን ለውጥን ብምግምጋም ንቐደም ንጀምር ።

ናይ ሀገርና ደረጃ ከተማነት ካብ ዓለምን ካብ ትሕቲ ሳሃራ ኣፍሪካን እቲ ዝተሓተ እዩ። ፍጥነት ምክታም ድማ 4% ኮይኑ ኣብ ዓለም ይኹን ኣብ ኣፍሪካ ካብ'ቶም ዝለዓሉ'ዩ። እዚ ሃገርናንዚ ናይ ከተማነትን ምክታምን ተርኢዩ ብዓቢዩ ቆላሕታ ክትርኢዩን ኣብ ካልኣይ ትልሚ ዕብየት ትራንስፎርሜሽን ን ሃገርና ዓቢዩ ትኹረት ክረክብን ምክንያት ኮይኑ እዩ። ደረጃከተማነትን ቅልጣፊ ምክታምን ሃገርና ካብ ክልል ናብ ክልል ካብ ከተማ ናብ ከተማ ትርጉም ብዘለዎ ደረጃ ይፈላለ'ዩ። ኣብ ትግራይ ዝለዓለ ደረጃ ከተማነትን ፍጥነት ምክታምን ኣሎ።

በዓል መዚ ስታትስቲክስ ኢትዮጵያ ኣብ ነሓሰ 2013 (አ.ፈ.) ብዘውፀእ መረዳኢታ መሰረት ኣብ 2009 (አቁገፅራ ኢትዮጵያ) ደረጃ ከተማነት ትግራይ 27% ክበፀሕ እዩ። ፍጥነት-ምክታም ትግራይ ድማ 4.6% እዩ። ብመሰረት እዚ ከተማን ምክታምን ትግራይ ካብ'ቲ ብሃገር ደረጃ ዝተዋሃቦ ትኹረት ዝበለፀ ፍሉይ ትኹረት ክንህቦ ከምዘለና ዘመለኸት'ዩ። በዓልመዚ ማእከላይ ስታትስቲክስ ኢትዮጵያ ዘቐመጠ ትንቢያ ኣብ ቆፀራ ህዝቢ 1999 ዝነበራ 57 ከተማታት ትግራይ መሰረት ብምግባር እዩ። ኣብ'ዚ መረዳኢታ'ዚ ዘይተኸተታ ካብ 2001/ም ንዳሓር ዝተፈጠራ 224,981 ህዝቢ ዝነበረለን 44 ከተማታት ኣብ ትግራይ ኣለዋ። ካብ'ዚ ብተወሳኺ ብምክንያት ነባር ከተማ ምስፍሕፋሕ ልዕሊ 50,000 መራሕቲ ስድራ ኣብዝሓለፈ ሓሙሽተ ዓመት ናብ ከተማ ኣቲዩም'ዮም። እዚ ተደሚሩ ደረጃ ከተማነት ትግራይ ካብቲ ብበዓል መዚ ማእከላይ ስታትስቲክስ ሃገርና ዘውፀእ መረዳኢታ ንላዕሊ ከምዝኸውንምግማት ይካኣል'ዩ። ብናይ ክልልና መረዳኢታ ደረጃ ምክታም ትግራይ ኣብ 2007 ዓ/ም ከባቢ 29.5% በጊሑ ኣሎ። ካብ'ዚ ሓለፉ እዚ ተርኢዩ ተጠናኺሩ ከምዝቐፀልን ድሕሪ 25ዓመት 51% ህዝቢ ትግራይ ኣብ ከተማ ከምዝነበር (መፅናዕቲ ሚኒስቴር ልምዳት ከተማ፤ ኮንስትራክሽንን ኣባይቲን) ተገሚቱ ኣሎ።

እዚ ዓቢዩ ተርኢዩ ምክታም ካብ ክልተ ኣንፈታት ዝብገስ እዩ። እቲ ቀዳማይ ምንጪ ሓደሽቲ ከተማታት ብበዝሒ ምፍጣረን እዩ። ኣብ ዝሓለፉ ሽድሽተ ወይ ሽውዓት ዓመታት 224,981 ህዝቢ ዝነበረለን 44 ከተማታት ተፈጠረን ኣለዋ። ኣብ'ዚ ሕጂ እዋን ኣፍልጦ ምክታም ረኺቦን ግን ድማ ናይ ከተማነት ኣፍልጦ ዘይረኸባ 200 ጣቢያ ማእከላት ኣለዋ። እዘንኣፍልጦ ምክታም ዝረኸባ ጣቢያ ማእከላት እቲ ዝተሓተ በዝሒ ህዝቢ ከተማ ኣብ

ዝሓፀረ እዋን ኣማሊኡን ኣብ ዝቐፀል ሓሙሽተ ዓመታት ናይ ከተማ ኣፍልጦ ክረኽባ እየን ተባሂለን ዝገመታ እየን። ኣብ መወዳእታ ካልኣይ ትልሚ ዕብየት ትራንስፎርሜሽንን ናይ ትግራይ ከተማታት በዝሒ ብሰለስተ ዕፅፊ ዓቢዩ 300 ከተማታት ክህልዋና እየን። እዚ ዘማላኹተና ምፍጣር ሓደሽቲ ከተማታት ሓደ ዓቢዩ ምንጨ ምኽታም ትግራይ ኮይኑ ክምዝፀንሑን ኣብ ካልኣይ ትልሚ ዕብየት ትራንስፎርሜሽንን 'ውን ክምዝቐፀልን እዩ።

እዚ ዝሕሰብ ዘሎ ዓይነት ምዕባላ ናይ ህዝብን፣ ሰብ ሃብትን መንግስትን ዓቕምታት ኣዋዲዶም ዝተንቀሳቐሱ ከባቢታት ብለውጥን ልምዓትን ሕትእም ናብ ዝምልስ ብርኪ ብኻሊእ መልክእ-ክሳልጡ ዝኸእሉ፡

: እዚ ማለት ኣዝዩ ዝተለወጠ ከተማ ነቲ ናይ ከተማ ለውጢ ዝምጥን ኩሉ ዓይነት ናይ ኣወዳደባ ለውጥውን ስለዝጠልብ ብናይ ባዕሉ መንግዲ ምላሽ ክረከብ የእኽእሎእዩ፡

: እዚ ዝተረድአን ኣቐዲሙውን በቢ ከባቢኡ ቅድሚ 20 ዓመታት ዝወሰነ ህዝቢ ትግራይ በዚ መዳይ ሎሚውን ኣብ ምርድዳእ ንምብጻሕ ኣየሸገረሉን፡ ይኹን እምበር ህዝቢ ቀዲሙ ዝወሰኖ ኮይኑ እናህለወ ሕዚ ውሱን ሰባት ንምንታይ ተልዕልዎ ኢልካ ምኹናን ጉቡእ ዋላካ እንተዘይኮነ ክምዘ ዓይነት ሕቶ ንፖለቲካዊ ረብሓ ንምውዓል ዝንቀሳቐሱ ሓይልታት ግንክኹነኑ ኣለዎም።

ካብዚኣም ውሽጢ ድማ ኣብቲ ቦታ ዋላ ተዘይተረኽበ ሓደ ጋዜጠኛ ኣብ ናይ ሪኢቶን ከም ዓይጋ ዝበሉ መዛተይቲ መድረኻት እንተፀሓፈውን ክፍኣት የብሉን ክብሃል ይክእልዩ። ዜና ግንብኣካል ተረኽብካ ምፅብጻብ የድሊ፡

: ናይ ሪፖርተር ጋዜጠኛ የማነ ናግሽ ግን ብግልግጡ ከይተረኽበ እናህለወ ፎቕዶ ፊስ ቡክ ዝተፀሓፈን ብስልኪ ዝነገሩኒ ሰባት እናበለ ዜና ሰራሓልኩም ኢሉ ካብ ስነ ምግባር ጋዜጠኝነት ወፃኢ ናይቲ ህዝቢ ክብሪ ብዝዳፋእ መንገዲ መርዚ ለዊሱ ዜና ኢሉ ናይ ውልቁ ሪኢቶ ተተርጉሞልና፡

: ንምጥቃስ ዝእክል ንህዝቢ ተወክልቲ ነበሉት ኣኸቢሮም ኣብታ ከተማ ዝተረኽቡ መራሕቲ ውድብን መንግስትን መንገዲ ብምእምኒ ዓፅዮ ህዝቢ ኣየውፅእን ኢልዎም ብምባል ነቲ ወረጃ ሰለማዊ ህዝቢ ሁከተኛ ገይሩ ኣቕሪቡዎ።

የማነ ሁከት ይደሊ ይኸውን ኮይኑ ግን ተወክልቲ ውሱናት ጣብያታት ከባቢ ነበሉትን እቶም ኣመራርሓን ኣብቲ ኣንጀንዳ ብዝርዝር ተመያይጦም ዋላ ተዘይተቐበልዎውን ብሰላምምፍልላዮም ኣብቲ ቦታ ዝተረኽበ ርክብ ህዝቢ ወረዳ ወርዳ ለኽ ገሊፁላይ እዩ፡

: ኣብ ከተማ መቐለን ካልኣትን ከተማታትን እውን ሰልፊ ህዝቢ ሓቲቱ ነይሩ ኢሉውን ሙሉእ ትግራይን ዓመፅ ከምዝተዳለየ ገይሩ ባህጉ ገሊፁ፡

: እዚይን ናይ ቁፅሪ ህዝቢ ኣጋኒንካ ምቕራብን ብድምር ርእሲ ገሊኡ ጋዜጠኛ ድልየት ዓመፅ የመላኹት፡

: ኣብ ትግራይ ኣይኮነንዶ ብህውከት-ብኣድማ ዝፍታሕ ነገር ከምዘየለ ካብ ባጃጅ ከተማ መቐለ ምምሃር የድሊ፡

: ንሕግን ሕገ መንግስታዊ ስርዓትን ጠጠው ዝበለ ህዝብን መንግስትን ክሳብ ዘለው ናይኒ የማነ ካብ ኣዲስ ኣበባ ዝውንጨፍ ዘራፍ ትርጉም ኣልቦ እዩ፡ ሰላም።